

Galizia: oraina eta geroa

Fernando Carballa

1975ean, Francisco Francoren heriotzaren ondoan, Estatu espainol osoan jarraitzen den dinamika politiko bera ezartzen da Galizian ere: erreforma/haustura dialektika, alegia. Harmoniarik gabe, orde; hau da, Euskadin eta Herrialde Katalanetan bezala, nazionalismoaren osagaiak nahastu egiten ditu gizarte-dinamika guztia Diktadura/demokrazia binomiora murrizten duten azterketa sinplistikak.

Jadanik 1974ean, «Espainiako Junta Demokratikoa» eratzen denean, Unión Do Pobo Galego-k (UPGk), gerra ondoren fundatutako lehen alderdi nazionalistak, gogor kritikatu zuen Junta horren eraketa, «fatxada galegista bat, demokrazia burgesa, Europarako sarrera eta arma neokolonial bezala estatutuaren aldeko politika» esan nahi zuelako.

Eguneroko praktika politikoa nazio mailako alternatiba hausturazale baten alternatiba gorpuztu beharraren urgentziak bultzatuta, «Asamblea Nacional-Popular Galega» (AN-PG) bat sortzea defendatzen du UPGk, alderdi politikoez kanpoko organizazio bat, etorkizunean Galiziaren askapen nazionalaren frontea izan beharko lukeenaren hazia, alegia.

1975ean, UPGren Fronte Militararen sustapenak era benetan dramatiko batean amaitzen du saldo honekin: heriotza bat —Xoxé Ramón Reboiras Noia-rena—, dozenaka atxilotu eta gure herriak 1972az geroztik (Ferrol eta Vigoko langile-grebez geroztik) jasan ez zuen errepresio gogora. ETArekiko harreman labur hauxe izan zen, bada, Galizian garatutako borroka armatu «serio»aren esperimentzia bakarra.

1976an, «Consello de Forzas Políticas Galegas» (CFPG) sortzen da Galizian. Kontseilu honek, hasiera batean, UPG, ANPG, Partido Socialista Galego (PSG) eta Partido Galego Socialdemócrata (PGSD) batzen ditu, eta geroago Movemento Comunista de Galiza (MCG) eta Partido Carlista Galego (PCG) elkartuko zaizkie horiei. Gerora hauteskunde-plataforma bezala zertuko ez bazen ere, ez dago zalantzarik CFPG, Galizian, herri-kontsulta hipotetiko batzutako partaidetza-parametroak definitzeko homogenotasun-apur bat zuen lehen saioa izan zela, nahiz eta, 15 J-tik hilabete askotara, oraindik ere bazeuden halako duda batzu demokrazia burgeserako trantsizioa nola egingo ote zen eta erregimenaren aldaketa zein erradikalismo-mailarekin gertatuko ote zen, etab. bezalako arazoei buruz. Bere suntsipenak, berriz, zera frogatu zuen: benetan gauza zaila dela Galizian paktuak egitea, baldin eta ez bada behintzat premisa teoriko-praktiko oso kontsekuenteetik abiatzen, alderdiarteko elkarbizitzako margina oso estuekin, alegia.

Urte horretan hasten da azaltzen nazionalismo herritarren indar mugierazlea: izan ere, ANPG eta UPG elkartu egiten bait dira Bloque Nacional-Popular Galego eratzeko, lehen hauteskundeetarako. Herri mailan *Bloque* «logotipo»arekin ezagutua izaki, nazionalismo erradikalak, antolamendu bezala finkapen handi batekin, dozena milaka jende bildu ahal izan zuen jadanik mitiko egiten zaizkigun manifestazio eta herri-borroketan, industrializazio irrazionalaren kontrako protestetan, amnistiaren alde, jadanik goraka zihoan langabeziaren aurka, abusu monopolisten kontra... Xoveko zentral nuklearra, zelulosen hainbat proiektu, elektrizitatea produzitzeko ur-jauziak, lursail edo hondartzen desjabetzapena, zentral termiko baterako lignittoa ateratzeko, edo itsas espezieen hazkuntzak erregimen oligopolikoan, zilegi-basoak ahalik eta gutxien uztea, etab. As Encrobas, Baldaio, As Neves, Ponteceso, Fruime, etab. bezalako beste izen asko beste horrenbeste mailukots izan dira isileko protestara ohitua dagoen herri baten kontzientzia kolektiboan. Jendetzak bilerazteko ahalmenaren perigeorarte,

1980 ingururarte alegia, nazionalismoa alderdi bezala organizatuta ezagutzeko bidea eman zuen «Bloke»ak herrialde osoan.

1976ko urtea erreforma politikoaren erreferenduarekin bukatzen da. Oposizio gutzia abstentzioaren alde dago, eta hau, Galizian, % 30eraino iristen da, Estatuko batezbestekoa % 22,6koa den bitartean.

1977a, berriz, Banco Pastor taldearen FENOSAK (Fuerzas Eléctricas del Norte, S.A) As Encrobas-en egindako desjabetzapenen kontrako manifestazio masiboekin hasten da. Nekazariak Goardia Zibilekin dituzten enfrontamenduek eta herriaren haienganako elkartasunak, organizazio politiko desberdinek, batez ere Estudiantes Revolucionarios Galegos (ERGA), Sindicato Obreiro Galego (SOG) eta bereziki Comisiós Labregas (CCLL) organizazio nazionalistek —mugimendu nazional-herritararekin batera— bultzaturik, protagonizatzen dituzte urte honetako lehen hiru hilabeteak. Laster «eklipsatuko» dituzte, ordea, alderdi politiko desberdinen legalizazioek, gero eta dinamika espainolizatazailago batean. AN-PG ez zuten 1978 arte legalizatuko, eta oraindik beranduago UPG, urte bereko ekainean.

Espainiako Gorte konstituziogileetarako hauteskundeak, ekainaren 15ekoak, nahikoa giro eskasean burutzen dira Galizian, zeren eta indar politiko nazionalista konkurrizaitaletako bat, Bloque Nacional-Popular Galego, sinadurak biltzera jo beharrean aurkitzen bait da, hauteskunde-koalizio bezala eratu eta bozketan parte hartu ahal izateko. UCDk botuen % 53,8 lortu zuen, PSOEk % 15,8, CDk % 13, PSGk 27.400 botu eta % 2,4 eta BN-PGk 23.167, hau da, hauteskundeetan parte hartu zutenen % 2. Baina kontu egin behar da Galizian zentsuaren % 59,12 bakarrik izan zirela partehartzaileak, Estatuko batezbestekoa % 77,2koa izan zen bitartean.

Hauteskundeak egin eta berehalaxe, militante-sail bat aldentzen da Bloketik eta Partido Obreiro Galego (POG) eratzen du. Eboluzio eta hauteskunde-koalizio desberdinen ondoren, alderdi honen zati errepresentatiboanak Esquerda Galega (EG) eratu du, hauteskundeetan eta Parlamentuan bere garrantzixoa duen formazio politiko, gaur egun Parlamentu autonomoan indar politiko nazionalisten artean ordezkariarik handiena duena, hain zuzen ere. Ideologia aldetik, esan daiteke Euskadiko Ezkerraren kidetsukoa dela. Baina 1977an POG bihurtu izana, Euskadin EE sorterazi zuten mugimendu politikoak baino lehenagoko gertakaria da.

1977ko abuztuan itxi egiten da *Teima*, galegoz idatzitako informazio orokorreko lehen aldizkaria, Bloketik banandutako sektore nazionalisten hurbilekoa, 35 asteko bizitza egin ondoren. Abenduan *A Nosa Terra* jaioko da, jadanik XIX. mendearen azken hamarkadan kaleratu zen izenburuarekiko astekari nazionalista, eta, «idearium das Irmandades da Fala» eta «portavoz do Partido Galeguista» izan ondoren, Asteroko Aldizkari Galego independente bilakatzen da, nazionalismo erradikaletik hurbileko linea editorialarekin. 300. alea kaleratuko du 86ko urte honetan eta bera da Galizian argitaratzen den aldizkari elebakar bakarra.

1977an sendotzen da, baita, Intersindical Nacional Galega (ING) ere, adar nazionalistetako sindikatu desberdinak bateratzen dituen zentrala, UPG eta AN-PGko militanteek animaturik. 1980an, hirugarren posturaino igo zen hauteskunde sindikaletan, 1.600 delegatu baino gehiagorekin eta ordezkaritza guztiaren % 20arekin. Jadanik desagertua zen PTERen hurbileko CGTrek (CSUT) bat egin ondoren, Intersindical Nacional des Traballadores Galegos (INTG) izena hartzen du eta herrialdeko hirugarren indar sindikal bihurtu da gaur egun, CCOO eta UGTren ondoren. Posizio hori berretu egin beharko du 1986aren bukaerako hauteskundeetan beste zentral nazionalista batekin konkurrentzian, Confederación Xeral de Traballadores Galegos-ekin. 1985ean sortu zen sindikatu hau, INTGren beraren baitatik eta antzinako PTEtik etorritakoen eta Blokeko militante ohien gidaritzapean.

1978an, ASCON (Astilleros Construcciones) enpresako langileen lehen mobilizazioak hasten dira, eta oraindik ere jarraitu egiten dute, zortzi urte geroago. Vigoko eskualdean kokatua eta hasierako 1.600 langileko plantila batekin, teknologiaran aldetik munduan aitzindari diren instalazioak dauzka eta denon oroimenetan dago PSOEk 1984-85eko biurtekoan itsasuntzigintzako sektorean burutu zuen «doikuntza gogorra»ren, birmoldaketa basatiaren, urrats iragarlea. Kontutuan hartzen bada sektore honetan kontzentratzen dela gure herrialdeko sektore industrial metalurgikoko alokatuen parterik handiena, bereziki Ferrolen eta Vigon kontzentratua, eta Galiziako alokatu guztiak proletalgoaren sektore guztietan 220.000 zirela 1977an, nahikoa argi ikus daiteke zer-nolako egoeran geratu den gure produkzio-aparatua.

1978ko urtean, autonomiaurrea «fabrikatzen» da Galizian. Xuntako lehen lehendakaria, Antonio Rosón Pérez da, geroago Espainiako barne-ministrari izango den Juan Joséren anaia. «Affaire»a, nahikoa ezaguna da: *Interviú* aldizkariaren bahiketa,

bere familiak gerra garaian eta egin zituen hazainei buruzko txosten batengatik.

Blokea osatzen duten indar politiko nazionalistak legalizatu ondoren, 1978ko uztailaren 25ean, Galegoen Aberriaren Egunean, indar abertzaleek gerra ondoko manifestazio galegistarik handiena biltzen dute Santiago de Compostelan: 15etik eta 25 mila pertsonara, iturrien arabera. Katedralearen aurrean, alderdi autonomistek biltzen dituzte (Rosón-en aurrean!), 3 milatik 5 milara. Rosón Ganbara autonomoko lehendakari hautatua izan zen aurreko bi legislaturetan, eta halaxe da gaur ere. Urte hartan, alderdi espainol guztiak (erreformistak eta hausturazaleak) gehi PSG, POG eta PG egon ziren Xuntaren egoitzaren aurrean.

Azken hiru formazio horiek Unidate Galega (UG) hauteskunde-koalizioa eratuko dute, 79ko hauteskundeetara begira, abenduaren 6ko Konstituzioari buruzko erreferenduaren ondoren. Kontsulta honetan, Bloke Nacional-Popular Galego izan zen «ezezkoa» benetako eraginarekin aldarrikatu zuen indar politiko bakarra. Beste nazionalistek botu zuria edo abstentzioa eskatu zuten. Azken honi dagokionez, % 51,54eraino iritsi zen, Estatuko batezbestekoa 32,8koa zenean. Ezezko botuak 60.000tik gora izan ziren.

1979ko urteak markatzen du indar politiko nazionalistek hauteskunde orokorretan lortutako kotarik altuena. UCDk irabazi zuen martxoaren 1ean, botuen % 47,49arekin, eta PSOEek jarraitzen zion, % 16,9rekin, eta APk ondoren, % 13,7rekin. Blokea, laugarren hauteskunde-indar politiko bihurtu zen, 63.747 botu eta % 5,78ko portzentaiarekin. Lehenago aipatu dugun UGk 58.078 botu eta % 5,35eko portzentaia lortu zituen.

Apirilaren 3ko hauteskunde lokaletan oraindik gehiago igotzen da listaia: Blokeak 77.775 botu lortzen ditu, % 7,18, eta UGk 68.769, hau da, emandako botuen % 6,35. UCDk irabazten du, % 36,03rekin, eta PSOE eta APk jarraitzen diote honi, % 14,01 eta 13,5ekin, hurrenez-hurren. Ez da hauteskunde-zifretako ezin kasutan aipatu izan Partido Comunista de Galizia (PCG). Hauteskunde aldetik begiratuta, hutsaren hurrengo indar politiko bezala ageri da hau. Bere botu-emaielen kopuruaren eboluzioa, Galizian egundaino egin izan diren hauteskunde-konsultetan, milatan .on-tatuta, hauxe izan da: 34, 44, 49, 29 (autonom.), 20, 32 eta hamar mila botu baino gutxi gehiago iragan azaroko Parlamentu galegorako hauteskundeetan —horiei, noski, Carrilloren alderdiaren 8.000 botu erantsi beharko litzaizkieke—. Eurokomunismo espai-

nolak Galizian izan duen porrotari —Estatuaren enparatuan izan duenaren antzekoa, bestalde—, nazionalismoaren faktorea gehitu beharko litzaioke, baina ez da hau aspektu hori aztertzeko unea ez lekua. Kontutan hartzen badugu CCOO dela, eta aldearekin gainera, herrialdeko lehen zentral sindikala, eta ez dagoela Galizian, esate baterako, ELA bezain sindikatu indartsurik, gauza benetan esanguratsua da inolako korrelaziorik ez egotea indar sindikalaren eta alderdiaren oinarri organizatiboaren artean.

1979ko urtea hiltzearekin batera, ajeatzen hasten da «trantsizio»-ko lehen urteetako adore politiko hura. Oraindik ere uztailaren 25ean Galiziaren historian ezagutzen den Aberri-Egunik jendetsuena egin ahal izan zuen Blokeak: 40.000 pertsona inguru, inoiz baino hertsikiago loturiko alderdi abertzaleekin. Telesforo Monzon-ek su eta gar zegoen jendetzaren aurrean jaulkitako hitzek, bere gailurra jo erazten diote herri honen zati baten kontzientzia politikoari.

1980an mobilizazio garrantzitsuak egiten dira galegoa zanpaztearen aurka zenbait irakasleren aldetik. UTEGko (Unión de Trabajadores de Ensino de Galiza) afiliatuak dira horietako gehienak eta hau bere aldetik INGn integratua dago. Aipatu zanpaketa-aren iturria Elebitasun-Dekretuaren aplikazioan datza, zeinak debekatu egiten bait du eskola-planetako gai guztiak hizkuntza nazionalen ematea.

Uztailaren 12an Mesa de Forzas Políticas Galegas (MFPG) eratzen da, berorren parte egiten dutelarik: Bloque Nacional-Popular Galego (AN-PG eta UPG) osatzen duten indarrek eta Partido Socialista Galego-k (PSGk), 1980an behin-betiko suntsitu zen Unidade Galegatik aldendua lehen ere azken hau. Handik berehala, POG eta PCGk lehen ere aipatu dugun Esquerda Galega izenarekin topo egiten dute Barne-ministraritzaren alderdi politikoaren legalizaziorako leihatilan. Hiru urte lehenago Bloketik aldenduak, bost urte geroago hainbesteko errentagarritasuna aterako dieten siglekin geratzen dira.

Indar nazionalistak MFPGn bateratzeari ongietorria egiten dio Aberri-Egunean pertsona-kopuru garrantzitsu batek. Botereak, ordea, abertzaleen artean burututako birformulazio berri honek nazionalistei indar berriak emango dizkien beldurarekin, A Coruña-ko gobernu zibilak debekatu egiten dio manifestazioari Galiziako hiriburua Santiago de Compostelako hirialde monumentalean sartzea. Oztopo horrek, ondorioz etorriko diren poliziarekiko enfrontamenduekin batera, konpartimentu nazionalistaren hurrengo

urteetako bidea markatuko du. Blokeko buruzagi batzurer aldetik enfrentamendu sozialerako ahalmenari buruz ematen zirela zalan-tza-balantzek, batez ere areagotu egingo zirelarik 1981eko otsailaren 23an eta ondorengo egunetan, dekantatu egiten dute Blokearen zati erlatiboki garrantzitsu bat, irtendakoen aldetik biziaturako funtzionamendu organikoek lagunduta. UPGren eta AN-PGren familietan eman ziren atxekipen eurokomunista horiek, 1982ko urtarrilean egindako hirugarren kongresuan amaitzen dira lehenaren kasuan, eta 1981eko udan AN-PGrenean. Irten edo irten erazitako militantek Esquerda Galegara pasatzen dira eta, INTGtik barrena —zeinetatik banandu egingo bait dira 1985ean, CXTG eratzeko— EGren eremu politikora, hau berau PCreanean ostendu egiten delarik, nahiz eta Galizian ez iritsi izan Euskadin EE eta EPKren artean eman zen bezalako batasunera.

1981eko urrian egiten dira Parlamentu autonomorako lehen hauteskundeak, urte bat lehenagoko erreferenduen ondoren, non Galiziako historia hurbilean izan den abstentziorik handiena eman bait zen, hautesleriaren % 71,7 boturik eman gabe geratu zen eta. Eta emandako botuetatik, 121.000 baino gehiago ezezkoak izan ziren, Blokeko, POGko eta PSGko nazionalistek defendatutako postura, alegia.

Hauteskunde autonomikoetan Alianza Popular-ek irabazten du, lehen aldiz, % 30,08 boturekin, UCDren amildegiari hasiera emanaz, hurrengo urtean bete-betean berretsiko zen bezala bere suntsipenarekin eta PSOEren 82.10.28ko orokorretako garaipenarekin. Hala eta guztiz ere, zentristak bigarren postuan kokatzen dira % 27,45ekin; PSOEk % 19,36 lortzen du; Blokeak, PSGrekin koalizioan eta % 6,17rekin, berretsi egiten du bere laugarren postua eta hiru aulki lortzen; eta Esquerda Galegak % 3,33 egingo du eta parlamentari bat.

Parlamentua ibiltzen hasten denean, ikusten da jadanik zein izango den benetako oposizioa. Horren ondorioz, artikulu bat sartzen da Ganbararen arautegian, Konstituzio espainolari eta Autonomi Estatutuari men-egitea eta leialtasuna zin egitera edo agintzera obligatzen duena. Horrela, 1982an, Bloque-PSGtik hautesia izandako hiru diputatuak iraitzi egiten dituzte Parlamentu autonomotik eta desjabetu beren eskubide eta hartzeoetatik. Auzitegi Konstituzionalaren aurrean aurkeztutako anparoko errekurtsioak, parlamentari nazionalisten aurka emandako epaitzarekin amaitu zuen, eta orain Strasbourg-eko giza eskubideen auzitegiaren aurrean egindako erreklamazio bat erantzuna jasotzeko dago.

1982ko urteak ikusten du, baita, AN-PG fronte nazionalistaren suntsipen praktikoa ere, nahiz eta formalki ez gertatu urtebete geroago arte. Uda aldera, alderdi politikoez kanpoko organismo berri bat sortzeko elkarrizketei ekiten zaie: ordurako jadanik suntsitua zegoen AN-PG sortzeko gauza zen dinamika politikoa gaindi zezakeen organismo bat, alegia. Fronte abertzalearen Gestio-Batzordeak «Día da Patria»rako deia egiten du, poliziarren aldetiko jagoletza gogor baten pean eta *Galiza nación frente á Constitución* lemarekin. Eta organismo hori, Bloque Nacionalista Galego (BNG) izenarekin, urrian eratuko da.

Hala eta guztiz ere, Bloque-PSG siglek eta Esquerda Galegak, baina beste orbita batean honek, ordezkaturik aurkeztuko zen nazionalismoa 28ko hauteskundeetara. Berrirero ere APk irabazten du, botuen % 37,07rekin, eta PSOEek eta UCDe jarraitzen diote, % 32,34 eta 17,5 boturekin, hurrenez-hurren (zentristei, beren 12 diputatuetatik 5 Galiziak emango dizkie, eta 4 senadoreetatik 1). Aukera nazionalistak, hauteskunde aldetik begiraturik, ia 1977ko mailara jaisten dira: Bloquea 38.615 botutara eta EG 22.310etara, botuen % 2,92 eta 1,69rekin, hurrenez-hurren. Dinamika espainolizatzaileak benetako sarraskiak egiten ditu; abstentzioa, berriz, etapa honetako baxuena da, bere % 36,58rekin oraindik hamabost puntuz gainditzen baldin badu ere Estatuko batezbestekoa.

1983ko apirilean AN-PGren desegintzako osoko bilkura egiten da eta BNG distiratsua maiatzeko udal-hauteskundeetara aurkeztu, hautagaiak ehun udalerrri baino gehiagotan ipiniz eta 50.511 botu lortuz, hau da, emandakoen % 4,05. Esquerda Galegak oso emaitza eskasak erdiesten ditu: 19.165 botu, apenas % 1,53, 77ko urteaz geroztik egindako kontsulta orotan zeinahi aukera nazionalistak lortutako baxuena hain zuzen, PG (Partido Galeguista) eta PSG izan ezik, azken hau berriz ere bere kontura «zirkulatzen» hasten bait da BNGren parte egiteko adostasunera iritsi ezin ondoren, guzti horrek bere militantziarik kualifikatuaren aldetik abandonatua izatea suposatzen diolarik, zeren eta hau «Colectivo Socialista» izatera pasatzen bait da BNGren barnean. Hauteskunde lokal hauetan, APk % 35,1 lortzen du, PSOEek % 26,95 eta Coalición Galegak % 10,23.

Galiziako hareetan agertzen den erakunde politiko berri hau, Coalición Galega (CG), UCDe hondarrekin eratua dago, hau da, kazikismoaren hautenarekin —Ourense-n batez ere, non gure herrialdeko nekazal industriaren errege den Eulogio G. Franqueira ahalguztidunaren babesarekin kontaktatzen bait du— eta Partido Galegustakoek ekartzen dioten berniz superestruturalarekin; izan

ere, azken honek bere burua opaldu egiten bait du operazioan, Castelao-ren alderdiaren sigla distiratsuak suntsieraziz, geru Rocarena deitua izatera pasako zen operazio gutxienez lotsagarri batean. Zentrismo nazionalista baten eraginkortasun politikoaz, Galizian, alderdi «bisagra» honen dantzak erantzuten du, hiru hilabete baino ez duela, Galiziako bigarren Xuntaren eraketan.

1983ko urriaren 23an, Galiziako nekazariak gobernu espainol guztien aurka Nekazal Gizarte-Segurantzako Kuota injustua ezartzeagatiko protesta bezala egin zituzten manifestazioetako bat gehiago burutzen da Lugon. Denok ezagutzen dugun zerga honek, «Kuota» famatuak, nekazal jabe txikien mobilizaziorik ikusgarrienak sorterazi zituen mende honen lehen bi hamarkadetan, «foro»etatik jareiteagatiko azken batailaren ondoren. Nekazariak Comisiós Labregas-etan (CCLLtan) antolatu ondoren, jendetza handiko Batzarreak etorri ziren, zaharrenei berrogeitamar urte lehenago Aita Basilio Alvarez-ek ematen zituen mitin paregabe haiek gogora ekartzen zizkietenak. Ondoren, dotore aski estudiantutako kadentzia batean, Galiziako errepide guztiak blokeatu zituzten 25.000 traktorek 1977ko abenduaren lehen egunetan, feriak eta azokak boikoteatu zituzten, enpresa-kuoten erreziboen kobrantza behaztopatu,... Hamar urte geroago, oraindik ez da ailegatu soluziorik.

Beste nekazal mobilizazio bat, «folga do leite» delakoa dugu, nekazariak zentral komertzializatzaileei saltzen dieten esnearen prezioak igotzearen aldekoa, zeren eta benetako eskari-monopolio bat egikaritzen bait dute hauek, kuotak nahi dituzten bezala finkatuz eta produktua nahi dituzten tarifen arabera ordainduz. Eta Europako Ekonomi Elkartean sartzean, oraindik okerragotu egingo da Galizian nekazaritzaren eta abelazkuntzaren egoera larria.

1984ean, Parlamentu autonomoak, 1950ean hil zenez geroztik Argentinan zeutzan Alfonso Rodríguez Castelao-ren hilkinak herriratzea erabakitzen du. Ekainaren 28ko data aukeratzen da horretarako, hots, 1936ko estatutu-hauteskundearen urteurrena. Galiziar nazionalista handiaren «estradiño»k amorru bizian jartzen ditu beren buruak Castelaok beti defendatu zuen ildo politikoaren oinordeko eta jarraitzaile duintzat zeuzkatenak. Bloque Nacionalista Galegoak dei bat zuzentzen die bere militante guztiei, Castelaori egiten zaion «traizioa» sinbolikoki bederen eragotz dezaten: Galiziarri autodeterminatzeko eskubidea ukatzen dionak egiten bait dio, autonomi estatutu neokolonial bat kontsagratzen duenak, parlamentari nazionalistak kanpora jaurtikitzen dituenak; hitz batean esateko, Castelao erbesteratzera behartu zuen frankismo

gogorrenaren ordezkariak eraturako gobernu bat hautatzen duen kolektibo batek. Zerraldoa «Galiziar Ospetsuen Panteoi»an sartzea, ondorengo polizi karga eta militante nazionalisten kontrako errepresio zipotza telebistaz eman ziren, zuzenean!, ikuskari bezala bizitzea suertatu zaigun informazio-gertakaririk paradigmaticoenetako batean. Biharamunean, zenbait komunikabide idatzik, «exterminio necesario» (*sic*) bezalako hitzekin editorializatzen zuen. Ez dago zer esanik. Nazionalistez ari ziren, jakina.

1985eko azaroaren 24eko hauteskunde autonomikoetan, berriro gailurra jotzera iritsi ziren indar politiko nazionalistak, 124.000 botu lortuz. Oraingo honetan, emaitzak alderantzizkoak izan ziren: EGk 71.495 boturekin erdietsi zituen bere hiru diputatuak; BNGk, 52.890 boturekin, diputatu bat besterik lortzen ez zuen bitartean. Alianza Popular 513 milatik gora iritsi zen, PSOE 360 milara eta Coalición Galega 162 milara, 11 diputaturekin.

Galizian egin diren azken hauteskunde hauen emaitzetatik, gure herrian iharduten duten agente politiko guztien sarrera sozialetik, OTANi buruzko erreferenduko 318.000 botu negatiboetatik, zer ondorioztatzen da? Zer etorkizun du nazio atlantiar honek?

Galiziak ez du bere organizazio nazionalistenaz bestelako etorkizunik. Eta galiziar organizazio nazionalistek ez dute neokolonizazioari buruz-buruko kontrakarra egiteaz bestelako etorkizunik. Gurea bezalako gizarte batean, produkzio-aparatuen jabe den klase sozialik gabe, enpresalgo nazional bat gabe, Estatu espainoleko batezbestekoa baino askoz ere erritmo biziagoan hazten ari den langabeziarekin eta kultura eta hizkuntza espainolak nonnahi eta betiko presentziarekin galiziarrekiko etengabeko gatazka diglosikoan eta nagusitasun- eta menperatzaile-egoeran daudela, soilik herritarrak eta, beren koadro zuzendarien erabera, gutxi-asko erradikalak besterik ezin dira izan organizazio nazionalistak. Prozesu autonomikoa ez zen gauza izan, eta ez da gauza, nazioaren narriadura geldierazteko. Autogobernurako behar diren mekanismorik gabe, *benetako* botere-kotarik gabe, errealitate sozialean esku hartzeko ahalmenik gabe, ezin balaztatu, geldierazi eta gero alderantzitu ahal izango da nazio galiziar honen amildegiranzko abaila. Bostehun urteko kolonizazioak ez du amaitu Galiziarekin, baina garapena desberdina eta azeleratua da eta ez da beste bostehun urteren beharrik izango dagoena akabatzeke, baldin ez bazaio erremediorik jartzen behintzat.

Zalutasun taktikoaren eta imajinazio politikoaren premia eta enfrentamendu sozialean iraun beharra —hain zuzen ere nazionalis-

mo galiziarrari sekula falta izan ez zaion ezaugarria azken hau—dira lurralde honetako herriak eta bere ordezkari politikoeak zorroztu behar dituzten erremintak.

EEEk Galizian izango duen presentziari aurpegi ematea (eta ez Galiziak EEEen izango duenari, hori ez bait da egia) suertatuko zaie nazionalista ezkertiarrei; beren merkatuak itxita ikusiko dituzten eta prezio eta kalitate hobeko kontsumagaiez gainezkatuak aurkituko diren produkzio-sektore tradizionaleri (ez da ahaztu behar hauek 625.000 pertsona barne-hartzen dituztela) ezarriko zaizkien herronkei erantzutea; industriarik gabeko eta gazteria langabezian murgildua duen egoerari aurre egitea; ekonomia mailan giro guztiz gogorrean eta politika mailan oso iheskorrean bizitzea... nazionalista ezkertiarrei suertatuko zaie, zeren eta eskuinekorik ez bait dago, eta ez bait da egongo ere sekula.

Euskaratzailea: Gotzon Nazabal

F. C.

GALICIA: PRESENTE Y FUTURO

GALICE: PRESENT ET FUTUR

El artículo expone paso a paso la evolución de las organizaciones políticas y sindicales de Galicia, en especial de las fuerzas nacionalistas, tras la muerte de Franco.

La UPG (Unión do Pobo Galego) es el primer partido nacionalista fundado tras la guerra, que en la transición propiciará la creación de la Asamblea Nacional-Popular Galega (AN-PG) como germen de un futuro frente nacional. Un intento más ambicioso de aunar diversas organizaciones en un Consello de Forzas Políticas Galegas no llegará a cuajar como plataforma electoral (1976). UPG y AN-PG constituirán el Bloque Nacional-Popular Galego, que encabezará diversas luchas de carácter nacional y social, hasta alcanzar su punto culminante alrededor de 1980.

El proceso de legalización de los partidos favorecerá una poderosa dinámica españolizante (AN-PG y UPG no serán legalizados hasta abril y julio de 1978 respectivamente), eclipsando el protagonismo de las fuerzas más combativas. Tras las elecciones 15-J (UCD 53%, PSOE 15%, CD 13%, BN-PG 2%) el Partido Obreiro Galego, POG, se desgaja del Bloque y algunos contingentes del mismo pasan a formar la Esquerda Galega, EG, afin a Euskadiko Ezkerra, actualmente la fuerza

nacionalista con mayor representación en el Parlamento autonómico gallego. Al mismo tiempo se consolida la Intersindical Nacional Galega (ING), próxima a UPG-ANPG, hoy en día la tercera fuerza sindical tras CCOO y UGT.

1979 marca la cota más alta alcanzada por las fuerzas nacionalistas en unas elecciones generales (UCD 47%, PSOE 16%, AP 13%, Bloque 5,78%), cota que será rebasada en los comicios locales. Sin embargo los años 1981-1982 serán testigos de controversias internas de UPG y AN-PG, que serán saldadas con escisiones y expulsiones y finalmente con la desaparición del frente nacionalista AN-PG. Al mismo tiempo cambia el mapa electoral gallego: en las elecciones autonómicas de 1981 triunfa AP (30%) y se inicia la debacle de UCD; Bloque consigue el 6% (tres diputados), cuarta fuerza tras el PSOE (19%), mientras EG comienza su andadura con un parlamentario. Muy pronto (noviembre de 1982) una maniobra política logrará incluso dejar fuera del Parlamento a los tres diputados nacionalistas del Bloque, que se niegan a jurar la Constitución. Esta tendencia se reafirma en las siguientes elecciones generales, en las que AP sube al 37% y las opciones nacionalistas Bloque (3%) y EG (1,70%) caen prácticamente al nivel de 1977. Estas dos fuerzas nacionalistas han invertido sus proporciones en las autonómicas de 1985, en las que EG consigue tres diputados frente a uno del Bloque (ahora Bloque Nacional Galego), mientras AP, PSOE y CG se mantienen mayoritarios.

El artículo concluye afirmando que Galicia no tiene otro futuro político que el de sus organizaciones nacionalistas, únicas capaces de enfrentarse a la neocolonización.

L'article expose pas à pas l'évolution des organisations politiques et syndicales de Galice, et plus particulièrement des forces nationalistes, après la mort de Franco.

L'U.P.G. (Union do Pobo Galego) est le premier parti nationaliste fondée après la guerre, qui dans la période de transition rendra propice la création de l'Asamblea Nacional-Popular Galega (AN-PG) comme germe d'un futur front national. Un essai plus ambitieux d'unir les diverses organisations en un Consejo de Forzas Políticas Galegas ne parviendra pas à voir le jour comme plate-forme électorale (1976). L'U.P.G. et l'AN-PG constitueront le Bloque Nacional-Popular Galego, qui dirigera diverses luttes à caractère national et social, jusqu'à atteindre son point culminant aux alentours de l'année 1980.

Le processus de légalisation des partis favorisera une puissante dynamique espagnolisante (AN-PG et U.P.G. ne seront légalisées qu'en avril et juillet respectivement), eclipsant ainsi le protagonisme des forces les plus combattives. Après les élections du 15-J (UCD 53%, PSOE 15%, CD 13%, BN-PG 2%) le Partido Obreiro Galego, POG, se sépare du Bloque et certains de ses membres vont former la Esquerda Galega, EG, proche d'Euskadiko Ezkerra, actuellement la force nationaliste ayant la plus grande représentation au Parlement autonomi-

que de Galice. On assiste en même temps à la consolidation de l'Intersindical Nacional Galega (ING), proche de l'UPG-ANPG, actuellement la troisième force syndicale derrière les CC.OO. et l'UGT.

En 1979 les forces nationalistes obtiennent leur plus haut score obtenu à des élections générales (UCD 47%, PSOE 16%, AP 13%, Bloque 5,78%), score qui sera dépassé aux élections locales. Cependant, dans les années 1981-1982 les controverses internes de l'UPG et AN-PG donneront lieu à des scissions et des expulsions qui se solderont par la disparition du front nationaliste AN-PG. La carte électorale galicienne change en même temps: aux élections autonomiques de 1981 on assiste au triomphe de l'AP (30%) et à la débâcle de l'UCD; Bloque obtient 6% (trois députés), c'est la quatrième force après le PSOE (19%), tandis que l'EG commence la législature avec un parlementaire. Très vite (novembre 1982), une manoeuvre politique réussira même à laisser hors du Parlement les trois députés nationalistes du Bloque, qui refusent de jurer la Constitution. Cette tendance se réaffirme aux élections générales suivantes, au cours desquelles AP monte jusqu'à 37% et les options nationalistes Bloque (3%) et EG (1,70%) tombent pratiquement au niveau de 1977. Ces deux forces nationalistes ont interverti leurs rapports aux élections autonomiques de 1985, dans lesquelles l'EG obtient trois députés face à un du Bloque (maintenant Bloque Nacional Galego), tandis que l'AP, le PSOE et le CD restent majoritaires.

L'article conclut en affirmant que la Galice n'a d'autre avenir politique que celui de ses organisations nationalistes, seules capables d'affronter la néocolonisation.